

Høring - forslag til endring av plantehelsetilsynet

Status

Innsendt til Mattilsynet

Innsendt og bekreftet av instansen via: ole.auten@norbi.no

Innsendt av

Ole Auten

Innsendt dato

9. oktober 2026

På vegne av

Norges Birøkerlag

Målgruppe

Virksomhet (Privat)

Stilling

Organisasjonsmedarbeider

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte virksomhet.

1. Hovedinnholdet i høringen

Høringen gjelder forslag til endringer i plantehelseforskriften (FOR-2000-12-01-1333) om planter og tiltak mot planteskadegjørere.

Forslaget innebærer endringer i flere av forskriftens paragrafer, inkludert en ny kategorisering av regulerte skadegjørere, samt endringer i produksjonskrav, importforbud, importvilkår og andre importbestemmelser.

Som følge av endringsforslagene vil forskrift om tiltak mot *Phytophthora ramorum* (Werres et al., 2001), forskrift om kontrollområder for å forebygge, begrense og bekjempe pærebrann (*Erwinia amylovora*), forskrift om import av matpoteter fra Egypt og forskrift om tiltak mot mørk ringrøte i potet foreslås opphevet, da de forholdene disse regulerer vil bli dekket av den reviderte plantehelseforskriften.

Videre gjelder høringen forslag til endring i en bestemmelse i forskrift (FOR-1991-07-02-507) om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander, gjeldende kravet til attest for innførsel av bruke landbruksmaskiner, -redskaper og -utstyr.

På bakgrunn av at Mattilsynet oppdaget redigeringsfeil i høringen som ble lagt ut 15. juni 2026, er høringen den 10. juli 2026 lagt ut på nytt med oppdatert § 22 og vedlegg 4C.

2. Bakgrunnen for forslaget

Dagens plantehelseforskrift ble vedtatt i desember 2000. Siden den gang har den globale handelen økt, vi har fått nye omsetnings- og produksjonsformer, klimaendringer har påvirket forekomsten av skadegjørere, og mangel på effektive bekjempingsmetoder har ført til nye utfordringer for plantehelsen. Forskriften er utdatert, og trenger en revisjon slik at den møter dagens utfordringer og risikobilde på en god måte.

Ny kunnskap fra forskning og risikovurderinger har også vist at regelverket må justeres for å håndtere både eksisterende og nye trusler. Vi må fokusere mer effektivt på de skadegjørerne som har størst konsekvens for Norge, og sette klarere prioriteringer.

Offentlig forvaltning er også i endring, med økt digitalisering og moderne tilsynsformer. For eksempel digitaliserer Mattilsynet planteimporten, og Tolletaten digitaliserer tollbehandlingen. Slike endringer krever et oppdatert regelverk som legger til rette og er til nytte både for virksomheter og tilsynet.

Selv om plantehelse ikke er en del av EØS-avtalen, var forskriften i 2000 basert på EUs daværende regler med noen nasjonale tilpasninger. EU har i de senere år gjort en stor omlegging av sitt regelverk, og innført strengere plantehelsekrav både for planteproduksjon innad i EU og for import fra tredjeland. Norge trenger at vi i vår nasjonale forskrift også tar inn nye tiltak for å håndtere risikoen i Norge, ved kommersiell og privat import, og ved nettsalg.

Målet for denne revisjonen har vært å utvikle løsninger som fremmer plantehelsen, støtte berørte næringer og å legge grunnlaget for en effektiv offentlig kontroll. De foreslåtte endringene vil gi en mer fremtidsrettet og moderne forvaltning som bedre ivaretar risikoen for plantehelsen i Norge.

3. Om endringer i forskriftsutkastet

3.1. Kapittel I Formål, virkeområde og definisjoner

Om § 2. Virkeområde

For at det skal bli lettere å forstå hva som reguleres i forskriften, foreslår vi å omformulere ordlyden slik at det står hvilke aktiviteter og gjenstander som forskriften stiller krav til. Dette er krav til produksjon, import, eksport, omsetning og andre aktiviteter knyttet til planter, planteprodukter og andre gjenstander. Forslaget innebærer ingen materielle endringer.

Om § 3. Definisjoner

Vi foreslår å flytte definisjonene fra vedlegg 13 til selve paragrafen for at de skal komme tydeligere frem. Der det er mulig, bruker vi begreper og definisjoner som samsvarer med begreper brukt i internasjonale standarder fastsatt under den internasjonale plantevernkonvensjonen (IPPC).

Nye begreper som er tatt inn:

- «planter» erstatter «planter og plantedeler». Definisjonen er utvidet med mer presist innhold, men det materielle innholdet er ikke endret.
- «planter for planting» erstatter «planter og formeringsmateriale». Definisjonen er kortet ned, men det materielle innholdet er uendret.
- «planteprodukter» var tidligere en del av «planter og andre smittebærende emner», men bare som en del av begrepet. Det er tatt inn ny definisjon av planteprodukter.
- «andre gjenstander» var tidligere også en del av «planter og andre smittebærende emner». Det er tatt inn ny definisjon av «andre gjenstander».
- sluttbruker – nytt begrep som er tatt inn i listen og gitt definisjon
- produksjonsanlegg – nytt begrep som er tatt inn i listen og gitt definisjon
- karanteneskadegjørere – det er tatt inn en definisjon basert på ordlyden i IPPCs definisjon, og der det vises til de skadegjørerne som er listet i forskriftens vedlegg 1
- regulert ikke-karanteneskadegjørere - det er tatt inn en definisjon basert på IPPCs definisjon med noen språklige justeringer, og der det vises til de skadegjørerne som er listet i forskriftens vedlegg 2

Definisjonen av begrepet planteskadegjørere videreføres med en mindre språklig endring.

Følgende begreper er videreført uten endring i definisjoner: planteskoleplanter, tre, treemballasje, planting, omsetning, produksjonssted, opprinnelsesland og europeiske land.

Der endringer i definisjoner kun endrer ordlyden i en paragraf eller et vedlegg uten å påvirke innholdet, er dette ikke nærmere omtalt i høringsbrevet

Har dere kommentarer til de foreslåtte definisjonene?

Ikke svart

3.2. Kapittel II Bestemmelser om planteskadegjørere

Vi foreslår at den reviderte plantehelseforskriften bruker kategoriene karanteneskadegjørere og regulerte ikke-karanteneskadegjørere. Dette bringer forskriften tydeligere i samsvar med bestemmelser i IPPC, og det vil også samsvare med EUs nye plantehelseregulering.

Matloven § 18 tredje ledd bokstav a gir hjemmel for å utarbeide forskrifter om klassifisering og gruppering av planteskadegjørere. I forarbeidene til matloven (Ot.prp. nr. 100 (2002- 2003)) vises det til IPPCs inndeling i karanteneskadegjørere og regulerte ikkekaranteneskadegjørere.

Dagens plantehelseforskrift bruker ikke disse begrepene, men planteskadegjørerne i dagens vedlegg 1 og 2 har tradisjonelt vært omtalt som karanteneskadegjørere for Norge. For noen av dem har forvaltningspraksis imidlertid vært nærmere status som regulerte ikkekaranteneskadegjørere. Det offentlige har kun gjennomført tiltak for å sanere smitte i planteproduksjonen, men ikke prøvd å utrydde skadegjøreren andre steder. Dette gjelder for eksempel for heksekost i eple, rød marg i jordbær og løkhvitråde.

IPPC har følgende definisjoner:

«Karanteneskadegjører» er en skadegjører som er av potensiell økonomisk betydning for området som er truet av den, og som ikke ennå har kommet dit, eller som har kommet dit, men som ikke har stor utbredelse og blir kontrollert offentlig».

«Regulert ikke-karanteneskadegjører» som en skadegjører som, dersom den forekommer i planter til utplanting, fører til at den tiltenkte bruken av plantene belastes på en økonomisk uakseptabel måte, og som derfor er regulert på territoriet til den importerende konvensjonspart»

KRITERIUM	KARANTENESKADEGJØRERE	REGULERTE IKKE-KARANTENESKADEGJØRERE
Status forekomst i Norge	Fraværende eller begrenset utbredelse	Til stede, kan være vidt utbredt
Kunnskap om skade	Skade (økonomiske, miljømessige og sosiale) er anslått	Skaden er kjent og knyttet til bruken av det spesifiserte formeringsmaterialet/plantene
Smittevei som reguleres	Offentlige tiltak mot alle mulige smitteveier. Nulltoleranse ved all forflytning (inkludert import), av varer og gjenstander som kan spre smitte, som for eksempel planter, frukt, snittblomster, trevirke og jord.	Offentlige tiltak er kun rettet mot spesifikke planter eller formeringsmateriale som skal omsettes eller flyttes, inkludert import. Det er nulltoleranse eller en øvre terskelverdi. Andre forekomster av skadegjørerne, som for eksempel i en park eller i en frukthage, i frukt, snittblomster, trevirke og jord, omfattes ikke av offentlige tiltak

Tabell 1 Forskjeller og likheter mellom karanteneskadegjørere og regulerte ikke-karanteneskadegjørere basert på IPPC.

Når en planteskadegjører klassifiseres som karanteneskadegjører, kreves det overvåking og strenge tiltak for å hindre at den introduseres, samt for å utrydde eller isolere eventuelle utbrudd. For regulerte ikke-karanteneskadegjørere vil

det være krav rettet mot planteprodusentene, men det offentlige vil ikke utrydde eller smitteisolere skadegjøreren i Norge.

Om § 4. Karanteneskadegjørere

Paragrafen omhandler karanteneskadegjørere og forslag om forbud for import, oppbevaring, oppformering, utsetting, flytting eller annen spredning av disse. De karanteneskadegjørerne som foreslås for Norge er listet i vedlegg 1 i utkastet til revidert forskrift.

Kriteriene angitt av IPPC er brukt ved kategorisering, i tillegg til risikovurderinger fra kunnskapsstøtte (VKM og NIBIO). Forslaget innebærer 164 karanteneskadegjørere for Norge. Fire av disse er allerede kjent å forekomme: gul og hvit potetcystenematode, lysringråte og *Phytophthora ramorum*, mens de øvrige ikke er etablert. De fleste som er foreslått er også oppført i vedlegg 1 eller 2 i gjeldende forskrift, men noen nye er inkludert. Eksempler er der "ikke-europeiske arter" er erstattet med spesifiserte arter, eller der ny kunnskap har ført til regulering av flere arter i samme slekt. Listen over karanteneskadegjørere for Norge vil bli utvidet ved senere revisjoner av forskriften etter hvert som risikokategorisering gjennomføres for flere skadegjørere.

Flere av de regulerte skadegjørerne foreslås oppført med oppdaterte vitenskapelig navn i tråd med nomenklaturen som brukes i EPPO Global Database. Særlig gjøres det oppmerksom på forslaget til navngivning av virus. For virus foreslås det å ta inn standardiserte vitenskapelige navn basert på binomisk nomenklatur (slektsnavn og artsnavn) i de tilfellene der EPPO har gjennomført slike vitenskapelige navn i sine databaser og referansemateriale. Samtidig er det hensyn som taler for fortsatt bruk av etablerte og alminnelig benyttede virusnavn i regelverket, blant annet av hensyn til rettslig klarhet, brukervennlighet og gjenkjennelighet for de som leser regelverket. Høringsinstansene bes særskilt om synspunkter på denne tilnærmingen.

Arthurdendylus triangulatus (New Zealand flatworm) er i dag oppført i vedlegg 1 til gjeldende plantehelseforskrift. Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) har i sin risikokategorisering konkludert med at arten ikke oppfyller kriteriene for å bli klassifisert som karanteneskadegjørere eller regulert ikke-karanteneskadegjørere, ettersom den sannsynligvis ikke vil forårsake direkte skade på planter dersom den etablerer seg. På sikt bør reguleringen av New Zealand flatworm derfor tas ut av plantehelseforskriften. Forskrift om fremmede organismer inneholder per i dag ingen artsspesifikke krav rettet mot *A. triangulatus*, men regelverket er under revisjon. Inntil eventuell regulering av arten er avklart og eventuelt innført i annet relevant regelverk, foreslås det å videreføre oppføringen i plantehelseforskriften.

Ytterligere informasjon om hver enkelt karanteneskadegjørere er vedlagt i dette dokumentet: «Vedlegg 1 med kommentarer».

Om § 5. Regulerte ikke-karanteneskadegjørere

I forslaget rettes paragrafen mot virksomheter og fastsetter at de ikke kan importere eller flytte spesifikke planter til planting innenlands dersom forekomsten av regulerte ikke-karanteneskadegjørere overstiger den angitte terskelverdien. De foreslåtte regulerte ikke-karanteneskadegjørerne for Norge er listet i vedlegg 2, og dekker kategoriene prydplanter, skogplanter, grønnsaksplanter samt planter til frukt- og bærproduksjon. Tilsvarende skadegjørere i settepotet og såvarer som omfattes av såvareforskriften, er regulert i henholdsvis settepotetforskriften og såvareforskriften.

Totalt foreslås 25 regulerte ikke-karanteneskadegjørere for Norge. Av disse er 6 oppført i vedlegg 1, og 19 i vedlegg 2 i gjeldende forskrift. Dette er et svært lavt antall sammenlignet med EU, som regulerer flere hundre skadegjørere i denne kategorien. Listen med skadegjørere i vedlegg 2 vil trolig bli utvidet ved senere revideringer av forskriften.

Kategoriseringen som regulert ikke-karanteneskadegjørere innebærer betydelige endringer i forvaltningen av enkelte skadegjørere, hovedsakelig fordi det offentlige ikke lenger vil utrydde skadegjøreren gjennom vedtak om destruksjon

av planter.

Nærmere om vurderinger av utvalgte skadegjørere

Erwinia amylovora (pærebrann)

Pærebrann er etablert i deler av landet, og det har vært gjort en stor innsats for å hindre introduksjon til nye områder. I arbeidet med revisjon av forskriften har vi sett på tre aktuelle alternativer for fremtidig kategorisering: 1) Karanteneskadegjører i hele landet, 2) Regulert ikke-karanteneskadegjører i hele landet eller 3) En kombinasjon av disse med sykdomsfrie områder i deler av landet.

Vi foreslår at pærebrann kategoriseres som regulert ikke-karanteneskadegjører i hele landet. Selv om forslaget innebærer en betydelig endring i forhold til dagens forvaltningspraksis, vurderer vi at dette er det mest realistiske alternativet, som totalt sett gir størst samfunnsnytte. *Erwinia amylovora* oppfyller kravene for å være en regulert ikke-karanteneskadegjører for Norge i visse pryd- og fruktplanter. Det vil fortsatt være nulltoleranse for smitte i planter som omsettes, men det vil være mindre strenge krav til planteproduksjonen, og dermed høyere risiko for at pærebrann kan spres med plantemateriale. Norske produsenter av vertplanter kan selge friske planter i hele landet, men vil møte økt konkurranse fordi det trolig ikke lenger vil være faglig grunnlag for å opprettholde importforbud for prydplanter. Det vil trolig heller ikke lenger være grunnlag for restriksjoner knyttet til å flytte bier begrunnet i pærebrannrisiko.

Vi vurderer at pærebrannbakterien ikke kvalifiserer som karanteneskadegjører for hele landet. For å kategorisere *E. amylovora* som karanteneskadegjører, må bakterien være under offentlig kontroll. Siden pærebrann først ble påvist i Norge, har den gradvis spredt seg langs kysten av Sør- og Vestlandet. I gjennomsnitt har vi funnet pærebrann i minst to nye kommuner hvert år. Mattilsynet har tidligere (samfunnsøkonomisk analyse, 2013) konkludert med at pærebrann vil fortsette å nå nye kommuner, til tross for strenge tiltak. Bakterien spres naturlig med vind, regn og pollinerende insekter. Vi har mange vertplanter som er mottakelige for pærebrann i naturlig vegetasjon, ofte i topografisk utfordrende terreng. Over tid har vi erfart at vi har lite å stille opp med. Den samme erfaringen har de i mange andre land. Pærebrann er svært vanskelig å utrydde eller stoppe i områder med passende klima og mange vertplanter. Vi konkluderer derfor med at det er vanskelig å holde sykdommen under offentlig kontroll, og at pærebrann derfor ikke oppfyller kravene for å bli kategorisert som karanteneskadegjører for hele landet.

Vi vurderer at det ikke er tilstrekkelig samfunnsnyttig å opprette sykdomsfrie områder. Vi har sett på alternativet å opprette sykdomsfrie områder for å verne sårbar natur, planteproduksjon og fruktproduksjon, og konkludert med at vern av fruktområder er mest aktuelt. Om vi skal etablere sykdomsfrie områder vil det imidlertid kreve at vi innfører en merkeordning for pærebrannvertplanter (for å hindre omsetning fra smittede til sykdomsfrie områder), vi må opprettholde restriksjoner på flytting av bier, og Mattilsynet må gjennomføre regelmessig kartlegging og forebyggende rydding av vertplanter. Dette er svært kostnadskrevenende å gjennomføre på en tilstrekkelig god måte, og vi vurderer at det ikke står i forhold til gevinsten ved redusert pærebrannsmitte i fruktdyrkinga i aktuelle områder.

Vi mener det bør etableres en overgangsperiode der det offentlige legger til rette for en smidig overgang til ny forvaltning, og i en periode bidrar til kartlegging, forskning, informasjon og aktivisering av næring, befolkning og offentlige etater for å forebygge spredning og redusere skade av pærebrann.

For ytterligere informasjon om våre vurderinger viser vi til vedlagte rapport "Kategorisering av *Erwinia amylovora* (pærebrann) i Norge", utarbeidet av Mattilsynet august 2024.

Phytophthora ramorum

For å sikre en effektiv regulering av *Phytophthora ramorum* i Norge, foreslår vi at alle isolatgrupper og linjer av denne skadegjøreren inkluderes på listen over karanteneskadegjørere. Tidligere har *P. ramorum* vært regulert gjennom en egen forskrift (forskrift om tiltak mot *Phytophthora ramorum*, Werres et al., 2001), men vi foreslår at denne oppheves og at kravene innlemmes i plantehelseforskriften.

Våre vurderinger er basert på risikovurderingen fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) i 2022. VKM beskriver at den eneste bekreftede linjen av *P. ramorum* i Norge er EU1 med kryssningstype A1, som også er den linjen som er vidt utbredt i Europa. Andre linjer og kryssningstyper finnes i Storbritannia, Nord-Amerika og Asia.

VKM konkluderer med at *P. ramorum* kvalifiserer som karanteneskadegjører for Norge, men med mulig unntak for europeiske EU1-isolater som kan kvalifisere som "regulert ikke-karanteneskadegjører". EU har valgt en slik differensiert tilnærming i sin regulering. Vi vurderer imidlertid at vi trenger mer kunnskap om de ulike linjene som forekommer i Norge, før vi kan avklare om det kan være aktuelt å differensiere forvaltningen også hos oss. Mattilsynet gjennomførte i 2024 og 2025 et overvåkingsprogram som vil gi ytterligere informasjon for fremtidige valg. Endelige resultater for testing for genotyper forventes senere i 2026.

Det er forhold som taler mot å ha *P. ramorum* som karanteneskadegjører i Norge. Skadegjøreren forekommer i parker og hager langs kysten på Sør- og Vestlandet, vi har ikke lyktes i å utrydde den, og den blir hvert år påvist i norske planteskoler. Likevel har det vært begrenset spredning til nye områder, og VKM skriver at dette kan ha ulike årsaker. Vi vektlegger miljørisikoen som *P. ramorum* representerer, og inntil vi har ny kunnskap foreslår vi å plassere alle isolatgrupper som karanteneskadegjørere for Norge.

Heksekost i eple

Vi foreslår *Candidatus* phytoplasma mali som regulert ikke-karanteneskadegjører. Den blir regnet blant de viktigste sykdommene i europeisk epleproduksjon, og vi finner den i alle viktige fruktområder i Norge. Vi vurderer at det ikke er mulig for det offentlige å utrydde eller smitteinneslutte denne skadegjøreren i Norge. Vi understreker likevel at dette er en skadegjører som har betydelige konsekvenser for norsk fruktdyrking, og at det er viktig å sikre omsetning av friske planter. En stor andel av plantemateriale som brukes i norsk fruktproduksjon er i dag importert, og det er derfor viktig å ha krav som bidrar til innførsel av friskt plantemateriale. Vi foreslår derfor å ikke åpne for omsetning ved lave smittenivå i en planteproduksjon, en åpning som gis i EUs regelverk. Dette kan i noen situasjoner være krevende å oppfylle for norske planteprodusenter, men vi vurderer at det er formålstjenlig å ha forholdsvis strenge krav for å sikre friskt plantemateriale, enten det er importert eller norskprodusert.

Pærevisnesjuka

Vi foreslår også *Candidatus* phytoplasma pyri som regulert ikke-karanteneskadegjører, selv om den ikke er like utbredt i Norge som heksekost i eple. Vi vurderer at det er vanskelig å utrydde denne fra de områdene hvor den allerede er etablert, og at det også pga. vektorsmitte er vanskelig å klare å inneslutte smitten bare i visse områder. Vi vurderer derfor at den ikke kvalifiserer som karanteneskadegjører, selv om den er svært alvorlig der den forekommer. Regelverket kan bidra til at det er offentlig kontroll med planteproduksjonen, og dermed redusere risikoen både i importert og norskprodusert materiale.

Sharkavirus i plomme (*Potyvirus plumpoxi*)

Dette er en skadegjører som også er vidt utbredt i Norge, noe Mattilsynet fikk stadfestet i et overvåkingsprogram gjennomført i 2023. Vi finner den i alle viktige fruktdistrikter. Den spres med vektor (bladlus), men har ingen vertplanter i naturlig vegetasjon. NIBIO signaliserer at det kan være mulig å smitteinneslutte eller utrydde denne i Norge, dersom det blir gjennomført gode nok tiltak som innebærer at infiserte trær må fjernes. Vi vurderer likevel at kategorisering som karanteneskadegjører med sikte på å utrydde smitten, med en omfattende destruksjon i norske frukthager, ikke gir stor nok nytte. Det har heller ikke vært noen tydelige tilbakemeldinger fra næringen om at Mattilsynet bør endre dagens forvaltningspraksis, som tilsvarer oppfølging av en regulert ikke-karanteneskadegjører. Mattilsynet gjør i dag ikke vedtak ved funn i frukthager, men følger opp dersom sharkavirus opptrer i en planteskole eller i import.

Rød marg og rød rotråte i jordbær og bringebær

Phytophthora fragariae i jordbær og *Phytophthora* arter i *Rubus* (inkludert *P. rubi*) er foreslått som regulerte ikke-karanteneskadegjørere. De har vært håndtert som det helt siden det ble åpnet for import av jordbærplanter i 2015, og da basert på kost/nytte vurderinger. Det er ikke god nok samfunnsnytte i å regulere disse som karanteneskadegjørere, med båndlegging av jord og strenge restriksjoner på arealet. Det viktigste tiltaket er å sikre

tilgang på friskt plantemateriale. For jordbær foreslår vi å opprettholde kravet om minimum sertifisert klasse ved import av plantemateriale, og fortsatt strenge krav til opphavsmateriale og tiltak i planteproduksjonen.

Liten jordbærbladlus (*Chaetosiphon fragaefolii*), *Xanthomonas fragariae* og følgende virus i jordbær: *Cytorhabdovirus fragariae*, *Caulimovirus venafragariae*, *Potexvirus fragariae*, og *Sadwavirus fragariae*

Dette er skadegjørere som vi har hatt introduksjoner av i Norge. Alle er i EU kategorisert som regulerte ikke-karanteneskadegjørere. Et overvåkingsprogram gjennomført i 2025 viste imidlertid funn av flere av de aktuelle virusene, og at disse hovedsakelig introduseres med importerte planter. På denne bakgrunn foreslår vi å føre opp de følgende virus som regulerte ikke-karanteneskadegjørere i jordbærplanter, med sikte på å sikre omsetning av friskt plantemateriale: *Caulimovirus venafragariae*, (Strawberry vein banding virus), *Cytorhabdovirus fragariae* (Strawberry crinkle virus), *Potexvirus fragariae* (Strawberry , mild yellow edge virus) og *Sadwavirus fragariae* (Strawberry mottle virus).. Liten jordbærbladlus (*Chaetosiphon fragaefolii*) og jordbærbladflekk (*Xanthomonas fragariae*) foreslår vi videreført som karanteneskadegjørere inntil vi har bedre dokumentasjon på eventuell utbredelse i Norge.

Tospovirus (*Orthotospovirus impatiensnecromaculæ* og *Orthotospovirus tomatomaculæ*)

Disse virusene har vi hatt introduksjoner av i norske veksthus mer enn 30 ganger. Hver gang har det offentlige bidratt for å utrydde angrepene, og det har vært viktig for den enkelte gartner. Selv om virusene ikke er etablert i Norge, så opptrer de såpass ofte at de kan kvalifisere som regulerte ikke-karanteneskadegjørere. Vi foreslår derfor denne kategorien. Forslaget inkluderer tiltak for å hindre forekomsten av skadegjøreren, f.eks. med krav om kontroll på tripssituasjonen i produksjonen. Vi vurderer at det kan gi et godt vern.

Skadegjørere som vi foreslår ikke lenger skal reguleres i plantehelseforskriften:

Erwinia chrysanthemi Burkholder et al. pv. *chrysanthemi* og f. sp. *dianthicola*, (oppført på vedlegg 2 i gjeldende forskrift). Disse er nå klassifisert under *Dickeya* spp. Skadeomfanget i prydplanter er uklart, men potet er risikoutsatt. Regulering for *Dickeya* spp. i potet er ivarettatt i settepotetforskriften, og vi foreslår derfor å ta de to *Erwinia* -artene ut av listene i plantehelseforskriften.

Strawberry latent C virus (oppført på vedlegg 2 i gjeldende forskrift). Vi foreslår å ta denne ut av forskriften fordi identiteten til viruset er usikker (basert på vurderinger fra NIBIO og EFSA).

Rotkjuke (*Heterobasidion annosum*) (Fr.) Bref. (oppført på vedlegg 6 i gjeldende forskrift). Vi er ikke kjent med forvaltningsoppfølging i Norge. NIBIO understøtter at det er lite hensiktsmessig å regulere denne skadegjøreren selv om sykdommen har stor økonomisk konsekvens i skogbruket. Rotkjuke på furu har mindre kjent utbredelse enn rotkjuke på gran, men begge er spredt i Norge. Kategorisering som regulert ikke-karanteneskadegjørere er ikke aktuelt siden rotkjuke i liten grad spres med skogplanter til planting. Amerikansk fururotkjuke (*Heterobasidion irregulare*) kan derimot være aktuell å regulere som karanteneskadegjørere for Norge, og vi er oppmerksomme på denne for kommende vurderinger.

Almesjuke (*Ophiostoma novo-ulmi* Brasier og *Ophiostoma ulmi* (Buisman) C. Moreau)(Oppført på vedlegg 6 i dagens forskrift).

Alm er rødlistet av Artsdatabanken pga. almesyke, og NIBIO anbefaler regulering utenfor kjente utbredelsesområder. Vi vurderer imidlertid at regulering trolig ikke er et effektivt tiltak for å hindre spredning. Sykdommen er funnet i Sør-Øst-Norge og på Vestlandet. Den spres med insekter, og trolig kan almesyke være mer spredt i Norge enn vi kjenner til. Planter er ikke viktig spredningsvei, så det er ikke aktuelt å kategorisere denne som regulert ikke-karanteneskadegjørere. Vi følger EPPO, som har tatt almesyke ut av sine lister og ikke lenger tilrår regulering. Almesyke er heller ikke regulert i andre land i Europa, noe som tyder på at regulering ikke er et effektivt tiltak for å hindre videre spredning av denne alvorlige plantesykdommen. Vi foreslår derfor å ta denne ut av plantehelseforskriften og ikke videreføre vedlegg 6.

Om § 6. Fastsetting av tiltak

Denne paragrafen foreslås opphevet. Innholdet blir ivaretatt i en oppdatert § 23, og ellers direkte i Matloven. Se også omtalen av § 36 lenger ned.

Har dere kommentarer til forslaget om å innføre kategoriene «karanteneskadegjørere» og «regulert ikke-karanteneskadegjørere» i plantehelseforskriften?

Ikke svart

Har dere kommentarer til innholdet i § 4 om karanteneskadegjørere, eller kommentarer til skadegjørerne som er foreslått klassifisert som karanteneskadegjørere og er oppført i vedlegg 1?

Ikke svart

Har dere kommentarer til innholdet i § 5 eller kommentarer til de skadegjørerne som er foreslått som regulerte ikke-karanteneskadegjørere og oppført i vedlegg 2? Er foreslåtte terskelverdier og reguleringer hensiktsmessige og gjennomførbare?

Ikke svart

Har dere kommentarer vedrørende de skadegjørerne som vi foreslår ikke lenger skal reguleres i plantehelseforskriften?

Ikke svart

Har dere innspill til de vitenskapelige navnene som er brukt på virus og andre planteskadegjørere i forskriftsforslaget?

Ikke svart

Har dere øvrige innspill til Kapittel II "Bestemmelser om planteskadegjørere"? Er det forhold som bør vurderes, men som ikke er omtalt? Har dere kommentarer til forslagene som er beskrevet i "Vurdering av utvalgte skadegjørere" (f.eks. pærebrann, *Phytophthora ramorum*, heksekost i eple og rød marg i jordbær)?

Kommentar

Dagens regelverk med "Forskrift om tiltak mot pærebrann (*Erwinia amylovora*)" innebærer at det er ulovlig å vandre med honningbier fra utlandet og inn i Norge uten at det kan dokumenteres at området biene kommer fra er fritt for pærebrann eller at bifolkene holdes innesperret i 48 timer før ankomst i Norge. Forskriften gir således en beskyttelse mot vandrebirøkt med innslep av biesykdommer fra utlandet. Med forslag til endring vil det bli enklere å ta inn honningbier til Norge, og med det øker risikoen for introduksjon av smitte og skadegjørere.

På den annen side er dagens regelverk svært inngripende i birøkten for mange birøktere med restriksjoner for flytting. Mattilsynets forslag betyr at restriksjonene for flytting av bifolk trolig fjernes og flere kan ha mulighet til å flytte til nye trekk. Det vil være til fordel for birøktere i berørte områder.

Vårt syn er at faren ved smittespredningen overskygger fordelene av å kunne flytte bier fritt uten begrensningene av pærebrannsonen. Det påpekes bekymring rundt utfordringen av biehelse og risiko knyttet til vandring over grensen. Dette betyr at Norges Birøkerlag ikke støtter Mattilsynets forslag til endring av plantehelseforskriften hva gjelder regulering av pærebrann.

Gjeldende regelverk er med på å hindre utenlandske birøktere fra å ta med biene sine til Norge. Det er langt større forekomst av patogene mikroorganismer på bier i andre land enn i Norge. Honningbiene har også en viktig funksjon som pollinatorer i frukt og bærkulturer, så også av denne grunn er det viktig å opprettholde god biehelse. Det er derfor avgjørende at det opprettholdes et regelverk som hindrer innføring av bifolk fra utlandet til Norge.

Norges Birøkerlag har for øvrig ingen kommentarer til øvrige spørsmål, da høringen gjelder forskrift om planter, som således faller utenfor vårt ansvarsområde.

3.3. Kapittel III Bestemmelser om registrering og internkontroll

Om § 7. Registrering av virksomheter

Siden vi foreslår å oppheve forskrift om tiltak mot *Phytophthora ramorum*, fjernes henvisningen til denne forskriften i § 7 punkt f og g.

3.4. Kapittel IV. Spesielle bestemmelser om produksjon og omsetning av planter, planteprodukter og andre gjenstander

Om § 10. Krav til produksjon og omsetning

Vi foreslår å samle bestemmelsene i gjeldende §§ 5, 10 og 17 andre ledd i § 10, som endres fra å omhandle krav til kvalitet til å omhandle krav til produksjon og omsetning, inkludert kvalitet.

Paragrafen retter seg mot virksomheter som produserer planter, planteprodukter og andre gjenstander. Paragrafen viser til kravene i vedlegg 4B og 4C som er to nye vedlegg. Detaljer for endringer i disse er omtalt i eget avsnitt.

Forbudet mot å nytte planter og plantedeler til planting når det ved importen er oppgitt at plantematerialet skal nyttes til annet formål, endrer vi til å bare gjelde for virksomheter. Bakgrunnen for forslaget er at det i dag er uklart hvem

forbudet gjelder for, og vi forskriftsfester dagens praksis og forståelse av kravet, ved å knytte forbudet opp mot virksomheter.

Dagens forbud omfatter bare importert plantemateriale. Det er imidlertid også risiko for å spre planteskadegjørere dersom norske planteprodukter (f.eks. matpotet) som er ment for konsum, blir benyttet som formeringsmateriale og plantes i jorda. Forbudet utvides derfor til også å gjelde ved omsetning av varer som er produsert i Norge.

Om Vedlegg 4B. Særskilte krav til innenlands produksjon og omsetning av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander, for å hindre spredning av karanteneskadegjørere
Dette er et nytt vedlegg, som kommer som følge av nye måter å kategorisere skadegjørere på.

Kravene er rettet mot karanteneskadegjørerne som forekommer i Norge, dvs. hvit og gul potetcystenematode (*Globodera pallida* og *G. rostochiensis*, lys ringrâte (*Clavibacter sepedonicus*) og *Phytophthora ramorum*, samt noen generelle krav knyttet til opphavsmateriale for potet og jordbærplanter. Vi stiller i dette vedlegget ikke krav til potetkreft siden denne skadegjøreren ikke forekommer i Norge.

Om Vedlegg 4C. Særskilte krav til visse planter til planting som importeres eller som produseres innenlands, for å hindre forekomst av regulerte ikke-karanteneskadegjørere

Dette er et nytt vedlegg som speiler vedlegg 2 om regulerte ikke-karanteneskadegjørere.

Kravene som foreslås skal gjennomføres i produksjonen for å hindre forekomst av regulerte ikke-karanteneskadegjørere, og er de samme for både import og norsk produksjon. I gjeldende forskrift finner vi tilsvarende krav i henholdsvis vedlegg 4A og 4B. Mange av dagens krav er videreført, men forslaget har også endringer.

Vedlegg 4C gjelder skadegjørere som også forekommer i Norge. Av hensyn til prinsippet om likebehandling, som vi er forpliktet til etter SPS-avtalen under WTO, bør vi derfor stille tilsvarende krav til innenlands produksjon som til import.

Ved planteimport skal plantehelsesertifikatet bekrefte oppfyllelsen av kravene og angi tilleggserklæringer på linje med det som gjelder for kravene i vedlegg 4A.

Det er gitt ytterligere informasjon om hver enkelt oppføring i vedlegget «Vedlegg 4C – med kommentarer».

Om § 14. Krav til merking og dokumentasjon

Paragrafen fastsetter merkekrav. Det er ingen endring i paragrafens første ledd utenom definisjonsendring, men i vedlegg 8, som den viser til, er «registreringsnummer hos Mattilsynet», endret til «virksomhetsnummer».

I andre ledd retter vi ordlyden til at det er planter til planting som skal merkes genmodifisert og ikke plantesorter som er framstilt ved hjelp av genmodifisering slik det står i dag.

Det er ingen materielle endringer i merkekravet

Har dere kommentarer til kravene som er satt opp i vedlegg 4B "Særskilte krav til innenlands produksjon og omsetning av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander, for å hindre spredning av karanteneskadegjørere"?

Ikke svart

Har dere kommentarer til forslaget i vedlegg 4C om å stille samme krav til tiltak mot spredning av regulerte ikke-karanteneskadegjørere for importert og for norskprodusert materiale? Er kravene i vedlegget tydelige og praktisk gjennomførbare i produksjon og omsetning? Har dere øvrige innspill til tiltakene i vedlegget?

Ikke svart

Har dere andre kommentarer knyttet til Kapittel IV "Spesielle bestemmelser om produksjon og omsetning av planter, planteprodukter og andre gjenstander" ?

Ikke svart

3.5. Kapittel V. Spesielle bestemmelser ved import

Om § 16. Importforbud

Denne paragrafen viser til hva som er forbudt å importere til Norge.

Vi foreslår å flytte bestemmelsene om forbud mot å importere det som er listet i vedlegg 1 og 2 fra § 16 første ledd til henholdsvis §§ 4 og 5, som etter forskriftsendringen vil regulere karanteneskadegjørere og regulerte ikke-karanteneskadegjørere.

Bestemmelsen om forbud mot import av det som er oppført i vedlegg 3 blir værende i § 16 første ledd. Dette gjelder forbud knyttet til import fra bestemte steder. Endringer i vedlegget er omtalt i eget avsnitt.

Vi gjør noen språklige endringer i andre ledd, slik at bestemmelsen blir mer presis når det gjelder hva som krever godkjenning etter genteknologiloven for å kunne importeres.

Om Vedlegg 3. Planter, planteprodukter og andre gjenstander som det er forbudt å importere dersom de har sin opprinnelse i nevnte områder

Det er gjort endringer i flere av punktene som dagens vedlegg 3 omfatter. En del punkter foreslår vi å oppheve, samtidig som vi foreslår noen nye punkter med nye krav. En detaljert omtale av endringene i hvert punkt er gitt i vedlegget kalt «Vedlegg 3 – med kommentarer». Blant de foreslåtte endringene vil vi spesielt fremheve:

- Portugal er fjernet fra gruppen med opprinnelsesland det er forbudt å importere isolert bark av bartrær fra, jf. revidert punkt 1.1 og nytt punkt 1.3. Dette på bakgrunn av at landet har etablert et system for varmebehandling av bark mot furuvednematode, jf. omtale av forslag til endringer i vedlegg 4A.
- På bakgrunn av endringene av reglene for pærebrann, foreslår vi at forbudet mot import av listede vertplanter fra land hvor pærebrann forekommer (tidligere punkt 6.1) oppheves.
- I punkt 8.1 foreslår vi å innføre forbud også mot frø av potet og andre knolldannende arter av *Solanum*, samt å utvide importforbudet mot «planter til planting» til også å gjelde hybrider av disse. Dette for å øke beskyttelsen mot introduksjon av nye skadegjørere i potetdyrking.
- Av samme grunn foreslår vi å ta inn et nytt punkt 8.2 om forbud mot import av potet til mat og industri fra ikke-europeiske land, med unntak for Algerie, Egypt, Israel, Jordan, Libya, Marokko, Tunisia og Tyrkia. Unntaket fra forbudet omfatter land i Middelhavsområdet som det har vært en del import av poteter fra i de siste årene. Import fra Egypt har vært regulert i særforordning. Se mer om dette under omtale av vedlegg 13 nedenfor.

- I punkt 10 om forbud mot import av jord og organiske dyrkingsmedium med opprinnelse i ikke-europeiske land, foreslås det å legge til et nytt unntak om kokosfiber, da dette representerer liten plantehelserisiko dersom det ikke tidligere har vært brukt til plantedyrking.

Om § 17. Krav til import

Vi foreslår å endre tittelen på paragrafen til Krav til import.

Paragrafen omhandler særskilte krav som stilles til import. Lister med spesifikke krav går fram av vedlegg 4A og vedlegg 4C, samt vedlegg 13 som omhandler særskilte krav til import og omsetning av matpoteter fra Egypt. Forslag til endringer i vedleggene er omtalt i egne avsnitt.

Det er i dag en egen forskrift som regulerer import av matpoteter fra Egypt. Vi foreslår at andre ledd i § 17 skal gjelde import av matpoteter fra Egypt, og at det her vises til et eget vedlegg (vedlegg 13) i plantehelseforskriften.

Import av brukte landbruksmaskiner, -redskaper og -utstyr må i dag følges av attestasjon basert på to ulike regelverk: forskrift om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander og forskrift om plantehelse. Kravene er relativt like, med noen små forskjeller, blant annet med tanke på desinfeksjon og rengjøring. Vi foreslår å endre attestkravet for plantehelsehensyn, slik at kravet også ivaretar dyrehelsehensyn. Med dette forslaget vil det være tilstrekkelig med én attest.

Kravet får følger for aktører som importører disse varegruppene. Med begrepene brukte landbruksmaskiner - redskaper og -utstyr mener vi maskiner m.m. som brukes i landbruket (jord-, skog- eller hagebruk) og utelukker maskiner mm. til andre bruksområder som det ikke kan knyttes plantehelse- eller dyrehelserisiko til.

Om Vedlegg 4A. Særskilte krav til import av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander, for å hindre introduksjon av karanteneskadegjørere.

Det er gjort endringer i mange av punktene som dagens vedlegg 4A omfatter. I tillegg foreslås en del nye punkter, med nye krav, og noen punkter foreslås opphevet. En detaljert omtale av foreslåtte nye punkter og endringer for hvert av punktene i nåværende vedlegg 4A er gitt i «vedlegg 4A – med kommentarer». Blant de foreslåtte endringene vil vi spesielt fremheve:

Skjerpede krav til jord og vekstmedier som følger med ved import av planter: Kravet gjøres gjeldende for import fra alle land, og ikke bare ved import fra ikke-europeiske land som i dagens forskrift. Det settes krav til at plantekulturen starter med dyrkingsmedium som er fritt for planteskadegjørere, og at det under dyrkingen settes i verk tiltak for å holde vekstmediet fritt for karanteneskadegjørere, eventuelt at vekstmediet fjernes før eksport. Kravet er utformet tilsvarende det EU-landene krever ved import. Den foreslåtte skjerpingen av kravene har sin bakgrunn i risikoen for at skadegjørere kan følge med vekstmediet, også ved import fra europeiske land. I en rapport fra VKM i 2024 konkluderes det med at import av planter med jord og andre vekstmedier utgjør en betydelig risiko for introduksjon av planteskadegjørere. VKM peker på at strengere kontrolltiltak og regelverk vil kunne bidra til å redusere risikoen for innførsel av skadelige organismer og beskytte norsk plantehelse.

Nye krav til import av tre og bark av bartrær: Det foreslås krav til trevirke ved import fra Spania. Dette for å sikre mot introduksjon av furuvednematode. Det foreslås krav til import fra Russland for å sikre mot introduksjon av bl.a. ikke-europeiske arter av barkbiller. Bark fra Portugal foreslås tillatt dersom den er varmebehandlet gjennom en metode som før eksport finner sted, har vært forelagt og blitt godkjent av Mattilsynet.

Nytt krav til import av matpotet: Det foreslås et krav om maksimalt 1 % jord i sendingene eller partiet.

Revidert krav til import av jord og organiske vekstmedier (importert som egen vare). Som et alternativ til dagens krav om at produktionsstedet skal være fritt for fem spesifiserte potetskadegjørere, foreslås det at varen kan ha gjennomgått en egnet behandling for å sikre at den er fri for disse karanteneskadegjørerne.

Krav til import for å hindre introduksjon av *Phytophthora ramorum* er tatt inn i vedlegget. Kravene er i hovedsak en videreføring av nåværende krav i forskrift om tiltak mot *Phytophthora ramorum* (Werres et al., 2001), men er justert på bakgrunn av ny kunnskap om vertplanter og om forekomst av ulike genetiske linjer av skadegjøreren.

Om Vedlegg 12. Den internasjonale standarden for plantesanitære tiltak nr. 15 (ISPM 15) Regulering av treemballasje i internasjonal handel, vedlegg I og II
Vedlegget er oppdatert med innholdet i Annex 1 og Annex 2 i den nyeste utgaven av ISPM 15, publisert i 2019: "Regulation of wood packaging material in international trade" (fao.org), ANNEX 1: "Approved treatments associated with wood packaging material" (2018) og ANNEX 2: "The mark and its application" (2018).

Om Vedlegg 13. Særskilte krav til import av matpoteter fra Egypt
Vi foreslår å ta inn et eget vedlegg om import av matpoteter fra Egypt og samtidig oppheve forskrift om import av matpoteter fra Egypt. Vi viderefører dagens krav til importen, men omstrukturerer teksten slik at alle krav knyttet til hva som skjer i Egypt kommer først i punktene 1 til 7, tidsbegrensningen for når import kan skje i punkt 8, og bestemmelser om kontroll mv. som skjer i Norge i punktene 9 til 11. I punkt 12 understreker vi at det er forbudt å bruke matpoteter fra Egypt som settepoteter.

Definisjonene som står i gjeldende forskrift utgår siden forklaringen på ordene som i dag står definert, går fram av selve kravene i vedlegget. Kravene til registrering av virksomhet, sertifikatplikt, meldeplikt og importsted utgår også da disse forholdene reguleres av de øvrige bestemmelsene i plantehelseforskriften.

Av materielle endringer foreslår vi å presisere et forbud mot å bruke matpoteter fra Egypt som settepoteter. Forbudet gjelder for alle, uavhengig av om det er en yrkesdyrker eller privat hageeier. Dette følger indirekte av gjeldende krav som sier at pakningene skal merkes med at det ikke er tillatt å bruke potetknollene som settepoteter i Norge av plantehelsemessige årsaker. Vi legger også inn et krav om at merkingen av pakningene skal være på norsk og at også navn på sort skal oppgis.

I gjeldende forskrift § 14 om tiltak ved påvisning av mørk ringråte, står det i andre ledd at all ytterligere import fra Egypt forbys etter en påvisning av mørk ringråte. Av juridiske og regeltekniske årsaker tar vi ut denne setningen. Det betyr ikke at vi senker beskyttelsesnivået. Konsekvensen etter en påvisning vil fortsatt være at det ikke lenger blir tillatt å importere matpoteter fra Egypt. Hvis en slik situasjon oppstår, vil vi oppheve § 17 andre ledd og vedlegg 13, og endre vedlegg 3 slik at Egypt vil inngå i land som det er forbudt å importere matpoteter fra.

Om § 18. Emballasje

Denne paragrafen retter seg mot eksportører og importører av emballasje. Vi foreslår å oppheve første ledd om forbud mot å bruke gras, høy og halm som emballasje ved import av planter og plantedeler. Denne bestemmelsen blir ivaretatt av annet regelverk, bl.a. regelverk på dyrehelseområdet. Vi foreslår også en presisering om at kravet i andre ledd, som blir nytt første ledd, gjelder ved import.

Om § 19. Sertifikatpliktige sendinger

Som språklige endringer foreslår vi å bytte ut begrepene *sunnhetssertifikat* og *reeksportsertifikat* med henholdsvis *plantehelsesertifikat for eksport* og *plantehelsesertifikat for reeksport* i hele forskriften. Begrepene samsvarer bedre med internasjonal terminologi på plantehelseområdet, og er mer presise betegnelser for denne type sertifikater.

Denne paragrafen og tilhørende vedlegg 5A viser til hvilke varer som skal følges av et plantehelsesertifikat. Bestemmelsene gjelder for myndigheter i land som eksporterer varer til Norge og for norske importører og mottakskontrollører. Forslag til endringer i vedlegg 5A er omtalt i eget avsnitt.

Vi foreslår å ta inn krav til elektroniske sertifikater. Mattilsynet kan motta disse gjennom Digiplant via det sentraliserte ePhyto-systemet, og vi ønsker å kanalisere de elektroniske sertifikatene til Norge gjennom dette systemet. Vi foreslår unntak for land som ikke har teknisk mulighet til å bruke det elektroniske systemet.

Vi vurderer at dagens unntak for sertifikatplikt for privatpersoner som importerer i privat og ikke-kommersielt øyemed, representerer en risiko for introduksjon av planteskadegjørere til Norge. Vi foreslår derfor å oppheve deler av

gjeldende unntak. Varer med jord eller som skal i jord (blomsterløk, blomsterknoller, potteplanter og frø av enkelte arter) skal med dette forslaget følges av plantehelsesertifikat.

Med forslaget til oppheving vil det ikke være lov å medbringe noen sertifikatpliktige varer fra land utenfor Europa uten et plantehelsesertifikat. Det vil fortsatt være mulig å ta med snitt, bær og grønnsaker fra europeiske land, men ikke blomsterløk, blomsterknoller, potteplanter og sertifikatpliktige frø i porsjonspakninger. Dette er fordi vi anser avskårne blomster, bær og grønnsaker som ikke skal i jord som varer med redusert risiko. Forslaget følger ikke EU fullt ut, hvor de har fjernet alle tilsvarende unntak for privatpersoner.

Vedlegg 9 om planter og plantedeler som i henhold til § 19 er unntatt fra krav om plantehelsesertifikat oppheves, og resterende innhold i vedlegget tas inn i denne paragrafen.

Om Vedlegg 5A

Dette vedlegget inneholder liste over varegrupper som skal følges av et plantehelsesertifikat ved eksport til Norge, og gjelder for myndigheter i land som eksporterer varer til Norge og for norske importører og mottakskontrollører. Det har også en kobling mot Tolletaten, hvor dokumentasjon av sertifikatpliktige sendinger skal legges inn i systemet for tollbehandling før varen kan tas inn i Norge.

EUs plantehelseforordning har listet tollvarenummer for alle sertifikatpliktige varer. Vi ser tilsvarende behov, ettersom dette er et verktøy for å få bedre data og mer kunnskap om varen og om den faller inn under sertifikatplikten. Denne endringen er ikke gjort ved denne revisjonen, men vil bli vurdert på sikt.

Frisk frukt og friske grønnsaker av visse slekter har krav om sertifikat kun i sommerhalvåret. Disse periodene foreslår vi å utvide til å gjelde hele året.

Vi foreslår nye sertifikatkrav på en del tre, bl.a. av bartre med opprinnelse i Russland og Spania og av ask fra Belarus og Ukraina.

Videre foreslår vi å endre ordlyd og oppbygging slik at vedlegget blir lettere å lese, samt gir en bedre innsikt i hvilke varer som kun har sertifikatplikt og hvilke varer som i tillegg har krav om forhåndsmelding m.m. Denne endringen vil gjenspeiles i flere paragrafer hvor det er henvist til vedlegg 5A.

Følgende inndeling foreslås:

- Del 1: Liste over sertifikatpliktige planter, planteprodukter og andre gjenstander som krever forhåndsmelding og melding om utført mottakskontroll
- Del 2: Liste over sertifikatpliktige dyrkingsmedier som krever forhåndsmelding, men ikke melding om utført mottakskontroll
- Del 3: Liste over sertifikatpliktige planteprodukter og andre gjenstander som ikke krever forhåndsmelding eller melding om utført mottakskontroll
- Del 4: Liste over sertifikatpliktig tre, inkludert tre som ikke har beholdt sin naturlige runde overflate, unntatt treemballasje omfattet av vedlegg 4A punkt 1, som krever forhåndsmelding og melding om utført mottakskontroll. (I denne listen videreføres tollvarenummer for varer som er omfattet, men ikke knyttet til hver enkelt vare.)

Om § 20. Krav til plantehelsesertifikater

Denne paragrafen omhandler de spesifikke kravene til plantehelsesertifikater. Den retter seg mot eksportlandets plantehelsemyndighet og må leses sammen med sertifikatmalene i vedlegg 5B og 5C.

Vi foreslår en utvidelse av kravet til å angi hvilket alternativ som er oppfylt når det foreligger flere alternative måter å oppfylle forskriftens krav jf. vedlegg 4A og 4C. Utvidelsen av kravet består i å gjengi kravet med fullstendig ordlyd under punktet «Tilleggserklæring», noe vi også ser at EU stiller som krav i sin plantehelseforordning.

Øvrige endringer som foreslås er språklige og strukturelle. Vi foreslår å endre tittel til Krav til plantehelsesertifikater.

Om § 21. Transitt

Med sertifikatpliktige sendinger i transitt menes varer som fraktes fra ett land til et annet, men passerer gjennom Norge på veien. Kravet retter seg mot eksportører som er ansvarlige for sendinger som skal passere gjennom Norge i transitt. Vi foreslår å endre ordlyden i kravet slik at vi har tidsriktige begreper, samt å sette krav om pakking og forsegling av sendinger slik at plantehelserisikoen er ivarettatt på en god måte. Forslaget går også ut på å oppheve en sovende bestemmelse om tillatelse fra Mattilsynet.

Vi foreslår å endre noe på strukturen i dette kapitlet i forskriften. Som følge av dette, flytter vi bestemmelsen om transitt fra § 22 til § 21, som tidligere har vært opphevet.

Om § 22. Forhåndsmelding om import

Kravene retter seg mot importører av meldepliktige varer. Vi foreslår å samle bestemmelsene i gjeldende § 23 om melding om import og § 23a om innholdet i importmeldinger i en ny § 22 om forhåndsmelding. Vi foreslår å endre tittel til forhåndsmelding om import, for å hindre at meldingen forveksles med annen melding til Mattilsynet som det er stilt krav til i ny § 23.

Som følge av endret ordlyd og oppbygging av vedlegg 5A, vil disse endringene gjenspeiles i § 22 der det vises til hvilke varegrupper som skal forhåndsmeldes til Mattilsynet.

I sammenheng med forslaget om å oppheve dagens § 23c. som regulerer deling av importsendinger før mottakskontrollen, er det også behov for å klargjøre at importøren som melder en sending er ansvarlig for alle varer omfattet av sendingen og sertifikatet som blir meldt. Det er derfor foreslått å oppheve muligheten for at importørene kan utpeke en representant som melder hele sendingen til Mattilsynet på vegne av flere importører som samarbeider om ett sertifikat.

Vi foreslår å ta inn et nytt ledd med krav om at forhåndsmeldingen skal skrives på et skjema fastsatt av Mattilsynet og være fullstendig utfyllt. Vi foreslår samtidig å oppheve de detaljerte kravene i § 23a om forhåndsmeldingens innhold, noe vi ser er innhold som passer bedre i veiledning til regelverket.

Om § 23. Mottakskontroll

Denne paragrafen omfatter kravene til å gjennomføre mottakskontroll, registrere resultatet av mottakskontrollen, og virksomhetenes fremstillingsplikt av varene dersom Mattilsynet skal gjennomføre tilsyn.

Vi foreslår en presisering om at mottakskontrollen også skal inkludere kontroll med at varene ikke har forekomst av regulerte ikke-karanteneskadegjørere over terskelverdi som nevnt i § 5.

Gjeldende §§ 23b, 23d og 24 vil med dette forslaget bli samlet i ny § 23 om mottakskontroll. Kravene blir lettere å lese og forstå når de samles. Forslaget om å endre ordlyd og oppbygging av vedlegg 5A, og henvisning til dette vedlegget, gjenspeiles også i denne paragrafen.

I sammenheng med forslaget nedenfor om å oppheve dagens § 23c. som regulerer deling av importsendinger før mottakskontrollen, er det også foreslått å oppheve regelen om melding av mottakskontroll for sendinger som er oppdelt i delsendinger. Med endringen skal det komme klart fram at regelen om å registrere resultatet av mottakskontrollen gjelder for enhver importør av en sending og unntak for delsendinger utgår.

Nærmere om «samlesertifikatordningen» og bakgrunnen for at vi foreslår å oppheve den (jf. dagens § 23c. som regulerer deling av importsendinger før mottakskontrollen)
For å hindre at planteskadegjørere kommer inn i landet med import og spres i Norge, stiller vi krav om plantehelsesertifikat og krav til at importøren forhåndsmelder sendingen og foretar mottakskontroll av varene når de ankommer. Importøren melder så fra til Mattilsynet om gjennomført mottakskontroll. Mattilsynet foretar stikkprøvekontroller og frigir deretter varene. Først når varene er frigitt er det tillatt å omsette dem.

Hovedregelen er at én plantesending dekkes av ett plantehelsesertifikat, og at importøren av sendingen er ansvarlig for å sørge for mottakskontroll av disse varene. Som unntak fra dette tillater dagens regelverk at flere importører kan samarbeide om en felles plantesending, kalt "samlesertifikatordningen". Sertifikatet som er utstedt med varer til flere importører omtales som et samlesertifikat. Hver importør er ansvarlig for mottakskontroll av sin delsending, og for å melde til Mattilsynet om avvik, mens kun én importør melder sendingen og mottakskontrollen for sin del av sendingen til Mattilsynet. De øvrige delsendingene frigis, så sant Mattilsynet ikke mottar melding om avvik eller mangler.

Vi foreslår å oppheve regelen om deling av importsendinger før mottakskontrollen, både når varer til flere importører er fulgt av ett sertifikat (samlesertifikatordningen) og for konsern eller flere ulike enheter i importørens virksomhet.

«Samlesertifikatordningen» bygger på en tidligere praksis som Mattilsynet hadde akseptert i flere år. I forbindelse med forskriftsfesting i 2016 av bl.a. importørenes plikt til mottakskontroll og forbud mot å disponere plantesendinger før Mattilsynets frigiving, ble det vurdert å avvikle praksisen med samlesertifikater. Forslaget møtte imidlertid betydelig motstand fra en del planteimportører, og derfor ble dagens unntaksregler etablert.

Disse reglene er kompliserte å forstå og bidrar til fragmentert ansvar hos aktørene som samarbeider. Det er bl.a. uklart hvem av importørene som har hovedansvaret for sendingen og det tilhørende sertifikatet, tidspunktet for når delsendinger kan omsettes eller disponeres, og hvem som skal føres opp som vareeier i et sertifikat.

Deler av bransjen har sendt oss innspill om at denne ordningen ikke bidrar til uniformt system med 'likhet for loven'. Det pekes på feil og misforståelser hos aktørene, og at mottakskontrollen hos disse importørene ikke er god nok. Mattilsynet ser også at ordningen kan bidra til forskjellsbehandling av importører, ettersom det er utfordrende å spore delsendingene og gjennomføre varepartikontroll.

Dette er ikke et system som er vanlig i internasjonal handel. Vi er ikke kjent med at noen andre land har tilsvarende ordning. Det er kun ca. 3,5 % av planteimporten til Norge som kommer på såkalte samlesertifikater. 99 % av disse sendingene kommer fra to eksportører i Danmark. Dette tyder på at ordningen ikke er av kritisk karakter for den totale importen.

«Samlesertifikatordningen» lar seg vanskelig forene med ambisjonen om digitalisering. Ordningen er til hinder i arbeidet mot et mer digitalt risikobasert tilsyn, som blant annet baserer seg på importør sin historikk. Denne historikken mangler når flere importører er knyttet til samme sertifikat. I dag uteblir også viktig informasjon om mottakskontrollen knyttet til samlesertifikater, fordi ordningen har vist seg å være for kompleks å gjenskape digitalt.

«Samlesertifikatordningen» innebærer en noe økt risiko for plantehelsen. For å redusere risikoen for spredning av planteskadegjørere er det en hovedregel at varene på ett sertifikat holdes samlet på forsvarlig måte til Mattilsynet har behandlet og frigitt sendingen. Delsendinger på et samlesertifikat mottakskontrolleres på ulike steder, og det gjør det mer komplisert for Mattilsynet å ha samme kontroll med varene med denne ordningen. Smittesporing er også utfordrende hvis det påvises smitte i en delsending, når andre varer på samme sertifikat er frigitt og kan være omsatt. I slike tilfeller kjenner ikke Mattilsynet smittestatus for delsendingene og vet heller ikke hvor disse befinner seg. Med den foreslåtte endringen skal alle varer på ett sertifikat holdes samlet på forsvarlig måte til Mattilsynet har behandlet og frigitt sendingen.

Det er svært ressurskrevende å følge delsendinger på tvers av landet, og å gjennomføre en fysisk kontroll av hele sendingen før den blir frigitt. Videre er det mer utfordrende å avvise en sending etter at den er frigitt, inkludert notifikeringen av avviket som skal sendes til avsenderlandet.

Om § 24. Vilkår for omsetning eller bruk av importerte varer

Regelen retter seg mot importører av sertifikatpliktige sendinger og beskriver vilkår for når en sending kan brukes eller disponeres.

Avvik som blir funnet i mottakskontrollen skal alltid meldes til Mattilsynet. Mattilsynet vurderer avviket og om sendingen skal avvises eller frigis. For å være mer i tråd med dagens forvaltningspraksis er det foreslått en presisering for avvik som blir meldt til Mattilsynet, men kan rettes opp. Vi foreslår at Mattilsynet kan frigi sendinger etter at slike mangler er rettet.

Andre endringer som foreslås er strukturelle og innebærer å oppheve § 23e og flytte innhold til ny § 24. I tillegg foreslås endringer i tekst i samsvar med endring av vedlegg 5A.

Om § 25. Dokumentasjon av import

Når vi nå innfører ny hovedregel om digital levering av plantehelsesertifikater gjennom Digiplant, jf. forslaget til endring av § 19, bortfaller behovet for at importører skal oppbevare sertifikatene. Papirsertifikater vil fremdeles aksepteres, og disse må oppbevares av importørene.

Vi foreslår å sette inn et nytt krav som retter seg mot importører som mottar digitale sertifikater gjennom andre systemer enn Digiplant.

Krav som er knyttet til varer til flere importører som er fulgt av ett sertifikat, foreslås opphevet på lik linje med forslag om å oppheve § 23c.

Om § 28a

Bestemmelsen viser til definisjonen av treemballasje, og endres i tråd med at definisjonene er flyttet fra forskriftens vedlegg 13 til § 3.

Har dere kommentarer til endringene som er foreslått i Vedlegg 3 "Planter, planteprodukter og andre gjenstander som det er forbudt å importere dersom de har sin opprinnelse i nevnte områder"?

Ikke svart

Har dere kommentarer til endringene som er foreslått i Vedlegg 4A "Særskilte krav til import av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander"?

Ikke svart

Har dere kommentarer til de foreslåtte kravene i Vedlegg 13 "Særskilte krav til import av matpoteter fra Egypt"?

Ikke svart

Har dere kommentarer til forslaget om å forenkle kravet til attest ved import av brukte landbruksmaskiner, -redskaper og -utstyr i § 17?

Ikke svart

Har dere kommentarer til forslaget om krav til elektroniske plantehelsesertifikater i § 19?

Ikke svart

Har dere kommentarer til forslaget om endring i § 19 om å begrense varegrupper som privatpersoner kan importere uten sunnhetssertifikat i privat og ikke-kommersielt øyemed?

Ikke svart

Har dere kommentarer til nye sertifikatkrav som er foreslått i vedlegg 5A "Liste over planter, planteprodukter og andre gjenstander som ved import skal være fulgt av plantehelsesertifikat"?

Ikke svart

Har dere kommentar til endringen som er foreslått i § 20 om at tilleggserklæringen på plantehelsesertifikatet skal gjengis med fullstendig ordlyd, når det foreligger flere alternative måter å oppfylle forskriftens krav?

Ikke svart

Forslaget om endring i § 22 "Forhåndsmelding om import" fjerner dagens mulighet for at importører kan utpeke en representant som melder hele sendingen dersom varer til flere importører er fulgt av ett sertifikat. Dette innebærer at importøren som melder en sending, er ansvarlig for alle varene som inngår i sendingen og for sertifikatet som blir meldt. Har dere kommentarer til dette forslaget?

Ikke svart

Med forslag til endringer i § 23 "Mottakskontroll" og forslag til ny § 24 "Vilkår for omsetning eller bruk av importerte varer" fjernes unntakene for delsendinger, og dermed muligheten for det som har blitt omtalt som samlesertifikatordningen. Har dere kommentarer til dette?

Ikke svart

Har dere andre kommentarer til endringer som er foreslått i kapittel V "Spesielle bestemmelser ved import"?

Ikke svart

3.6. Kapittel VIII Andre fellesbestemmelser

Om § 36

Forskriften har i dag to bestemmelser som gjelder Mattilsynets myndighet til å føre tilsyn og fatte vedtak.

§ 6 gir en rekke konkrete eksempler på hva Mattilsynet kan fatte vedtak om når det foreligger risiko for spredning av planteskadegjørere.

§ 36 gir Mattilsynet myndighet til å føre tilsyn og fatte nødvendige enkeltvedtak for å oppnå etterlevelse av forskriftens bestemmelser.

I tillegg gir § 36 bestemmelser om tilgang til sted, om opplysningsplikt, om delegering til andre myndigheter og om kommunenes bistandsplikt. Dette er forhold som i stor grad dekkes av matlovens bestemmelser, og som det etter dagens norm ikke er vanlig å detaljregulere i forskriftene våre på denne måten.

Vi foreslår å oppdatere bestemmelsene om Mattilsynets myndighet til å føre tilsyn og fatte vedtak, slik at dette blir i tråd med hvordan slike forskriftsbestemmelser utformes i henhold til dagens norm. Det betyr at mye av det som allerede følger av matloven ikke skal gjentas i plantehelseforskriften. Forslaget til § 36 første ledd er i tråd med malen for slike bestemmelser slik den lyder i dag.

Ett av tiltakene som § 6 gir Mattilsynet hjemmel til, er å fastsette soneforskrift. Dette er noe som må fastsettes i den enkelte forskrift, og som bør videreføres. Vi foreslår å flytte denne bestemmelsen fra § 6 til § 36 andre ledd, og å oppheve § 6.

Om § 38. Meldeplikt

Paragrafen regulerer hvem som har plikt til å melde mistanke eller funn av planteskadegjørere. I dagens regelverk gjelder meldeplikten alle regulerte skadegjørere, dvs. alle som er oppført på dagens vedlegg 1 eller 2. Med den nye kategoriseringen av regulerte skadegjørere, foreslår vi at meldeplikten kun videreføres for karanteneskadegjørere. Vi foreslår at det ikke skal være meldeplikt ved mistanke eller funn av regulerte ikke-karanteneskadegjørere.

Når det gjelder hvem som har plikt til å varsle Mattilsynet når det foreligger kjennskap til eller mistanke om karanteneskadegjørere, føyer vi til «virksomheter» i bestemmelsen. Vi fjerner også vilkåret «på eiendommen». Det vil da bli samsvar med tilsvarende bestemmelse i matloven § 6.

Bestemmelsen skal tolkes på samme måte som matlovens bestemmelse om varslingsplikt.

Vi vurderer at forslaget er med på å understreke forskjellen mellom en karanteneskadegjører og en regulert ikke-karanteneskadegjører. Vi ser at det kunne vært hensiktsmessig med meldeplikt ved funn av regulerte ikke-karanteneskadegjørere i planteproduksjon. På sikt ønsker vi imidlertid å regulere flere ikke-karanteneskadegjørere, og det vil bli omfattende med meldeplikt for mange skadegjørere. Virksomhetene må håndtere funn etter krav i regelverket, og kunne dokumentere dette for Mattilsynet ved tilsyn.

Om § 40. Andre planteskadegjørere
Paragrafens henvisninger oppdateres i tråd med andre foreslåtte forskriftsendringer.

Har dere kommentarer til forslag til endring i § 38 "Meldeplikt" som avgrenser meldeplikten til kun å gjelde karanteneskadegjørere? Er det hensyn som tilsier at meldeplikten også bør omfatte regulerte ikke-karanteneskadegjørere?

Ikke svart

Har dere andre kommentarer til endringer som er foreslått i kapittel VIII "Andre fellesbestemmelser"?

Ikke svart

4. Tilgrensede regelverk/forvaltningsområder

Retningslinjer for sertifisert hagebruksproduksjon

Retningslinjer for sertifisert hagebruksproduksjon blir videreført og er ikke en del av endringsforslaget. Vi er kjent med behovet for å forskriftsfeste og oppdatere retningslinjen, samt å endre § 12 i plantehelseforskriften som hjemler denne. Dette bør tas med i kommende regelverksendringer, og er viktig for på sikt for å styrke norsk produksjon av frukt, bær og grønsaker.

Skadegjørere i såvarer og settepoteter

EU la i juli 2023 fram et utkast til en ny forordning om planteformeringsmateriale som innbefatter generelle krav om fravær av planteskadegjørere som reduserer varens kvalitet. Kravene om fravær av spesifiserte planteskadegjørere, såkalte regulerte ikke-karanteneskadegjørere (RNQP), er tatt ut av regelverket om planteformeringsmateriale og vil på sikt ikke lenger være grunnlag for sertifisering. Dagens bestemmelser og krav som gjelder slike skadegjørere skal videreføres i EU, men blir utelukkende regulert av regelverket om plantehelse. Med dette omstrukturerer EU sin regulering av planteskadegjørere. Fram til ny forordning blir vedtatt og trer i kraft, reguleres skadegjørere i såvarer og annet planteformeringsmateriale både i EUs markedsdirektiver om planteformeringsmateriale, og i plantehelseregelverket.

Plantehelse, reguleringen av settepoteter og annet vegetativt materiale er som kjent ikke en del av EØS-avtalen, mens såvarer er det. Det er ennå uvisst hvordan EU-forordningen som er foreslått å omhandle alle former for formeringsmateriale, med unntak av skoglig formeringsmateriale og prydplanter, til slutt vil bli. Det er også uvisst hvilke deler av forordningen som vil inngå i EØS-avtalen. Vi mener det er mest hensiktsmessig å avvente noen større endringer i plantehelseforskriften når det gjelder skadegjørere i såvarer.

Settepoteter er ikke en del av EØS-avtalen. Det er også forbud mot import av settepoteter. Inntil videre har vi valgt å videreføre reguleringen av skadegjørere i både såvarer og settepoteter i henholdsvis forskrift om såvarer og forskrift om settepoteter, og vi avventer en eventuell omstrukturering av reguleringen av skadegjørere for disse vekstgruppene.

5. Konsekvenser

5.1. Karanteneskadegjørere (§ 4.)

Vi har valgt å ta inn de nye kategoriene for å lokalisere ressurser og oppmerksomhet på de mest alvorlige skadegjørerne. At en skadegjører står oppført som karanteneskadegjører for Norge betyr at det offentlige vil gjennomføre tiltak for å hindre introduksjon, kartlegging for å avdekke forekomster tidlig, samt bidra med informasjon til næringsliv og befolkning. Virksomheter får meldeplikt, og det offentlige vil gjennomføre tiltak om en karanteneskadegjører blir funnet. Det positive for næringen er at de vil få hjelp fra det offentlige til å utrydde karanteneskadegjøreren, men det kan jo også i noen tilfeller innbefatte tiltak som er krevende for virksomheter. For de mest alvorlige karanteneskadegjørerne har vi også ofte knyttet importrestriksjoner. Det kan ha både positive og negative konsekvenser, ofte med ulikt fortegn for ulike aktører i markedet.

5.2. Regulerte ikke-karanteneskadegjørere (§ 5.)

Ulemper ved å innføre regulerte ikke-karanteneskadegjørere vil være at denne kategorien skadegjører bare blir regulert i planter til planting, og ikke i andre mulige smitteveier, slik som jord og vektorer. Det vil ikke finnes offentlige virkemidler mot dyrkere som ikke hindrer smittespredning fra sine felt, utover aktsomhetskravet i matloven. Mattilsynet vil heller ikke gjennomføre kartlegging og overvåking, og fravær av meldeplikt og kartlegging vil bety at vi mangler kunnskap om utbredelse.

Næringen vil ikke på samme måte som for en karanteneskadegjører få hjelp fra det offentlige til å utrydde skadegjøreren. Næringen må selv i større grad hindre introduksjon og bekjempe utbruddet, mens det offentlige bidrar for å sikre friske planter i omsetning. Mattilsynet vil trolig ikke fatte destruksjonsvedtak, heller ikke ved funn av regulerte ikke-karanteneskadegjørere i planteproduksjonen. Selv om dette ikke er del av våre vurderinger, så nevner vi at Mattilsynets destruksjonsvedtak har betydning for erstatningsutbetaling etter Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, og at kategorisering som en regulert ikke-karanteneskadegjører slik sett også kan få økonomiske konsekvenser for næringen.

Ser dere andre konsekvenser, enn de som er beskrevet, av å innføre kategoriene karanteneskadegjørere og regulerte ikke-karanteneskadegjørere?

Ikke svart

5.3. Krav til produksjon og omsetning (§ 10.)

Kravene om tiltak som virksomhetene må gjennomføre i produksjonen, gitt i vedlegg 4B og 4C, kan være omfattende for norske planteskoler. Det er krav om egenkontroller og uttak av prøver. På den annen side vil tiltakene bidra til mindre omfang på utbrudd i produksjonen. I noen tilfeller er det krav i vedlegg 4C som gjør at det blir forbud mot å omsette kanskje i et helt år etter at en skadegjører er oppdaget. Det er en vanskelig avveining å ha krav som sikrer smittefrie planter samtidig som det ikke blir for stor byrde i planteproduksjonen. Det som foreslås er minimumskrav. Dersom det er behov for formeringsmateriale som det stilles strengere krav til, oppfordres næringen til å benytte sertifisert plantemateriale.

Ser dere andre konsekvenser enn de som er beskrevet, av kravene som er foreslått i vedlegg 4B og 4C?

Ikke svart

5.4. Vedlegg 3 Planter, planteprodukter og andre gjenstander som det er forbudt å importere dersom de har sin opprinnelse i nevnte områder

Omfanget av importen av de varene som berøres av endringer i vedlegget i innskjerpende retning, er i dag generelt lite.

Oppheving av forbudet mot import av listede vertplanter fra land hvor pærebrann forekommer, forventes å kunne medføre en betydelig økning i importen av denne type planter

Har dere kommentarer til konsekvensene av de foreslåtte endringene i Vedlegg 3?

Ikke svart

5.5. Vilkår for import (§ 17.)

Endring i attestkrav ved import av brukte landbruksmaskiner, -redskaper og -utstyr vil i de fleste tilfeller være en forvaltningsmessig forenkling for Mattilsynet og Tolletaten, men betinger oppfølging i Mattilsynet med informasjon til næringen om attestens form og innhold. Det vil også være en forenkling for næringen som nå kan forholde seg til én attest.

For brukte landbruksmaskiner m.m. som verken har vært, eller skal brukes, i kontakt med dyr, vil denne endringen resultere i et nytt og kanskje i noen tilfeller unødvendig, krav om desinfeksjon. Vi anser likevel at fordelene med felles attest som større enn en slik ulempe.

5.6. Vedlegg 4A Særskilte krav til import av visse planter, planteprodukter og andre gjenstander

Den foreslåtte skjerpingen av kravet til jord og vekstmedier som følger med ved import av planter med opprinnelse i Europa vil gi økt beskyttelse mot planteskadegjørere og andre uønskede organismer som kan følge med i vekstmediet, men fordrer at eksportlandene treffer særskilte tiltak, spesielt i forhold til eksport av planteskoleplanter til Norge. Dette kan igjen medføre økte priser på slik import, og kanskje gjøre at det ikke lenger vil være mulig å eksportere enkelte typer planter produsert på friland til Norge med mindre produksjonsformen legges om. På den annen side kan dette styrke markedsposisjonen for tilsvarende norskproduserte planter. Vi ber om innspill på mulige konsekvenser ved endringen som er foreslått.

Har dere kommentarer til konsekvensene av den foreslåtte innskjerpingen i kravet til jord og vekstmedier i vedlegg 4A? Har dere kommentarer til konsekvenser av andre foreslåtte endringer i vedlegg 4A?

Ikke svart

5.7. Sertifikatpliktige sendinger (§ 19.)

For myndigheter i land som kan utstede elektroniske plantehelsesertifikater til Norge, for importører og Mattilsynet vil den nye bestemmelsen om elektroniske sertifikater presisere hvilke krav som gjelder. Bestemmelsen synliggjør at Mattilsynet kan ta imot elektroniske sertifikater, samtidig som det settes klare rammer for sertifikatene.

Endringene for privatpersoner i privat og ikke-kommersielt øyemed vil bety begrensninger i varer som kan tas med som håndbagasje. Alle frøsendinger av tomat, kepaløk, purre og gressløk, samt pottplanter, blomsterløk og blomsterknoller vil med dette forslaget måtte følges av et plantehelsesertifikat, må forhåndsmeldes og frigis av Mattilsynet før de kan disponeres.

Endringene vil redusere risikoen for introduksjon av alvorlige planteskadegjørere som kan følge med varer med jord eller som skal i jord.

Har dere kommentarer til konsekvensene av å begrense varegrupper som privatpersoner kan importere uten sertifikat i privat og ikke-kommersielt øyemed i § 19?

Ikke svart

5.8. Vedlegg 5A Liste over planter, planteprodukter og andre gjenstander som ved import skal være fulgt av plantehelsesertifikat

Forslaget om å utvide perioden til hele året for sertifikatplikt for visse slekter frisk frukt og grønnsaker vil bety at de som importerer disse varegruppene får noe mer arbeid med å administrere plantehelsesertifikater. Vi mener likevel at det er nødvendig å sørge for at disse varegruppene blir kontrollert og dokumentert å være i samsvar med vårt plantehelseregelverk hele året, da dette vil kunne bidra til å bedre norsk plantehelse.

Har dere kommentarer til konsekvenser av forslaget om å utvide perioden for sertifikatplikt til hele året for visse slekter frisk frukt og grønnsaker?

Ikke svart

5.9. Transitt (§ 21.)

Det er lite aktivitet med transittering av sertifikatpliktige varer gjennom Norge, men forslaget til endring ivaretar risikoen for norsk plantehelse.

5.10. Forhåndsmelding om import (§ 22.)

Vi forsøker å gjøre det enklere både for aktører og myndigheter å lese og forstå denne regelen, når vi nå foreslår å endre paragraftittelen, og å forenkle og omstrukturere innholdet i teksten.

Forslaget innebærer å oppheve muligheten for at importørene kan utpeke en representant som melder sendingen til Mattilsynet på vegne av flere importører. Med dette bli det klarere at importøren som melder en sending er ansvarlig for alle varer som inngår i sendingen. Aktører som i dag samarbeider om delsendinger på ett sertifikat vil med endringen trenge nye rutiner i forbindelse med forhåndsmelding om import.

Har dere kommentarer til konsekvensene av endringen i § 22 som klargjør at importøren som melder en sending er ansvarlig for alle varer omfattet av sendingen og sertifikatet som blir meldt?

Ikke svart

5.11. Mottakskontroll (§ 23.) og tidligere § 23c. Deling av importsendinger før mottakskontrollen – «sambesertifikatordningen»

Forslaget om å oppheve unntaksregelen om melding av mottakskontroll for sendinger som er oppdelt i delsendinger vil bety endringer for aktører som samarbeider om delsendinger på ett sertifikat. Med endringen får enhver importør av en sending ansvar for å registrere resultat av mottakskontrollen hos Mattilsynet. Det vil bety behov for nye rutiner og kunnskap om system for å melde for de aktører som tidligere ikke har hatt ansvar for å registrere resultat av mottakskontrollen.

Med forslaget får Mattilsynet bedre kunnskap og oversikt over når enhver sending er ferdig mottakskontrollert. Det blir enklere å planlegge tilsyn i forbindelse med importen, samt å spore sendinger.

Forslaget om å oppheve tidligere paragraf 23c kan bidra til økte kostnader for importører som samarbeider om varer på ett sertifikat. Små og mellomstore uavhengige blomsterbutikker og hagesentre er ekstra sårbare, ettersom kostnadene for sertifikater vil bli lagt på én vareeier i stedet for flere.

Forbrukere kan på sin side oppleve et mer begrenset sortiment av blomster og planter.

Næringen kan imidlertid finne løsninger med utgangspunkt i at én importør har ansvar for hele sendingen og medfølgende sertifikat. Da vil ingen vesentlig kostnadsøkning tilfalle importørene, og sortiment for forbrukere kan ivaretas.

Med endringen vil vi rendyrke hovedprinsippet om at én importør har plikt til mottakskontroll av en sending som dekkes av ett sertifikat. Dette bidrar til at importører får et klarere ansvar, og vil lette forståelsen av regelverket om mottakskontroll.

For Mattilsynet blir det en enklere forvaltning som vil kreve mindre ressurser. Vi legger til rette for risikobasert kontroll, digitalisering og vi får mer likhet for loven.

Dersom det ikke gjøres endringer må det gjennomføres oppgradering av Mattilsynets interne system, noe som vil være forholdsvis ressurskrevende og kostbart i forhold til den begrensede delen av næringen som benytter dette unntaket.

Endringen gjelder også for konsern og virksomheter med flere ulike enheter i importørens virksomhet som deler opp mottakskontrollen. Ut fra det Mattilsynet erfarer har denne delen av bransjen i dag rutiner og logistikk som går på samlet mottakskontroll av hele sendingen.

Ser dere andre konsekvenser enn de som er beskrevet, av å oppheve muligheten i dagens regelverk (§ 23c) til å dele opp og distribuere delsendinger før mottakskontrollen blir gjennomført?

Ikke svart

5.12. Dokumentasjon av import (§ 25.)

Importører som mottar digitalt sertifikat gjennom andre systemer enn Digiplant vil med denne endringen måtte sørge for lagring av sertifikatet. For Mattilsynet er det en sikkerhet at elektroniske sertifikater kan spores tilbake dersom det blir behov for oppfølging.

5.13. Meldeplikt (§ 38.)

De foreslåtte endringene i paragrafen får ikke vesentlige konsekvenser for næringene, siden det også tidligere har vært meldeplikt for skadegjørere som er listet i vedlegg 1 og 2 i gjeldende forskrift. Konsekvensen av manglende meldeplikt for regulerte ikke-karanteneskadegjørere er at det vil bli mindre tilgjengelig informasjon om utbredelse av disse skadegjørerne i Norge.

6. Offentliggjøring av høringssvar

Høringsfrist 10. oktober 2026.

Alle høringssvar vil bli offentliggjort.

— **Generelt negativ**

Ikke angitt generell kommentar

Med hilsen

Line Ruden
seksjonssjef, Mattilsynet, hovedkontoret seksjon planter
og innsatsvarer

Dokumentet er elektronisk godkjent